

- [2] Dernova M. G. Dualna model vyshchoi profesiinoi osvity doroslykh: yevropeyskyi dosvid [Dual model of higher professional education of adults: European experience]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy – Adult education: theory, experience, perspectives*. 2014. Issue 2. P. 137–145. (in Ukrainian).
- [3] Kontseptsiiia pidhotovky fakhivtsiv za dualnoi formoiu zdobuttia osvity [The concept of training specialists according to the dual form of obtaining education]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 19, 2018, No. 660. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2018-%D1%80#Text> (in Ukrainian).
- [4] Leu S. Uchnivstvo v profesiinii osviti y navchanni krain Yevropeiskoho Soiuzu [Apprenticeship in vocational education and training in the countries of the European Union]. *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika – Scientific Bulletin of the Institute of Vocational and Technical Education of the National Academy of Sciences of Ukraine. Professional pedagogy*. 2016. No. 12. P. 116–126. (in Ukrainian).
- [5] Ontolohiia dualnoi osvity: dosvid Nimechchyny ta Ukrainy : prakt. posib. [Ontology of dual education: the experience of Germany and Ukraine: manual] / author: V. Bugaichuk, O. Davlikanova, I. Lylyk, etc. Kyiv: "Vistka" LLC, 2022. 240 p. (in Ukrainian).
- [6] Pro osvitu [On education]: Law of Ukraine dated September 5, 2017 No. 2145-VIII. *Holos Ukrayiny – Voice of Ukraine*. 2017. September 27. (No. 178–179). C. 10–22. (in Ukrainian).
- [7] BiBB-Strategie 2025. Drei starke Geschäftsfelder intelligent vernetzt 2018. BiBB. 2017. URL: https://www.bibb.de/dokumente/pdf/z3_bibb_strategie_2025.pdf (in German).
- [8] DEWBLAM – Developing European Work Based Learning Approaches and Methods. 2003. URL: https://www.up2europe.eu/european/projects/dewblam-developing-european-work-based-learning-approaches-and-methods_119720.html (in English).
- [9] Dual course of study : website BiBB. URL: <https://www.bibb.de/en/702.php> (in English).
- [10] European Network of Cooperative and Work Integrated Higher Education. European Commission. URL: <https://cwihe.com/> (in English).
- [11] Expertenworkshop: Potenzial von Berufsakademien und dualen Studiengängen in der Entwicklungszusammenarbeit. Hintergrundpapier, GIZ. Bonn, 15. Juni 2015. (in German).
- [12] Göhringer A. The Dual System of Higher Education in Germany. *Asia Pacific Journal of Cooperative Education. University of Cooperative Education – Karlsruhe*, 2002. № 3(2). S. 53–58. (in English).
- [13] Heller C. Duale Studiengänge. Entwicklung, Stand und Bewertung aus Sicht der beteiligten Akteure. *Wirtschaft und Berufserziehung*. 2010. Jg. 62. S. 20–25. (in German).
- [14] Memorandum on Cooperation in Vocational Education and Training in Europe. Vocational Education and Training in Europe – Perspectives for the Young Generation. BiBB. 2012. URL: https://www.bibb.de/dokumente/pdf/memorandumvocational_education_and_training_2012.pdf. (in English).

УДК 378+37.004

DOI: 10.31652/2412-1142-2024-72-133-143

Науменко Назарій Олегович

викладач кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та хореографії,
Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського,
м. Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0003-0857-8811

vasilevskyi94@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті з метою формулювання визначення «організаційно-педагогічні умови» проаналізовано підходи сучасних дослідників до трактування сутності і змісту понять «педагогічні умови», «організаційні умови», «організаційно-педагогічні умови». Акцентується увага на багатшаровому змісті організаційно-педагогічних умов. Сформульовано авторське визначення: під організаційно-педагогічними умовами варто розуміти шляхи організації освітнього процесу, а також сукупність відповідних засобів, форм, методів, прийомів, електронних ресурсів, що забезпечують формування інтегрованого інформаційно-освітнього середовища.

Окреслені положення, що забезпечують ефективність організаційно-педагогічних умов створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища під час підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання.

Вивчення різних підходів до організації та впровадження педагогічних умов створення інформаційно-освітнього середовища дозволило виокремити такі організаційно-педагогічні умови створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти: врахування специфіки функціонування інтегрованого інформаційно-освітнього середовища на засадах змішаного навчання; дотримання принципів організації інтегрованого інформаційно-освітнього середовища в умовах змішаного навчання; поетапність створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища.

У статті розглянуто умови функціонування інтегрованого інформаційно-освітнього середовища на засадах змішаного навчання. Обґрунтовані принципи успішної організації інтегрованого інформаційно-освітнього середовища в закладі вищої освіти. З оперттям на модель Р. Пуентедуро представлені етапи створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, інтегроване інформаційно-освітнє середовище, заклад вищої освіти, майбутні вчителі, змішане навчання.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Трансформації, що відбуваються у сфері освіти, пов'язані з динамічним зростанням і розширенням інформаційного поля, з системними деформаціями, що зумовлюють застаріння змістовних компонентів освітніх програм, які реалізуються в закладах вищої освіти. Зміна ставлення до професійних якостей і особистісних настанов майбутніх фахівців і викладачів вищої школи спонукає до вироблення інноваційних освітніх стратегій, пов'язаних з цифровізацією суспільства. Нові підходи до пошуку ефективних педагогічних умов мають забезпечити можливість саморозвитку людини та фахівця, готовність якого до професійної педагогічної діяльності не втратить своєї актуальності на момент закінчення студентом закладу вищої освіти (Н. Мельник [1]). З цієї позиції нагальну потребу має виокремлення організаційно-педагогічних умов створення інтегрованого інформаційного освітнього середовища в закладі вищої освіти, що забезпечить підготовку майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання. Специфіка організаційно-педагогічних умов має ґрунтуватися на врахуванні особливостей використання комп'ютерних засобів навчання, що забезпечують творче та активне оволодіння студентами знаннями, вміннями та навичками, які складають готовність до роботи в умовах змішаного навчання, орієнтують на здійснення ефективної самостійної роботи студентів з можливістю координувати традиційні та дистанційні форми навчання.

Необхідність визначення конкретних організаційно-педагогічних умов створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища зумовлює потребу звернення до досвіду вітчизняних науковців, що працювали над змістовим наповненням категорій «педагогічні умови», «організаційні умови», «організаційно-педагогічні умови».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на комплексний характер поняття організаційно-педагогічні умови, дослідники розглядають структурні елементи категорії. Педагогічні умови потрактовуються як обставини, що зумовлюють цілісність і змістовну наповненість професійної підготовки фахівців, продуктивність якої визначається активністю суб'єктів освітнього процесу (Словник-довідник...[2]; Словник термінів... [3]). Аналіз довідникових джерел щодо поняття організаційні умови навчання дозволяє зосередитися на такому розумінні: це «склад операційно-діяльнісного компоненту процесу навчання, що являє собою зовнішнє вираження узгодженої діяльності педагога з учасниками освітнього процесу, що здійснюється у сталому порядку і режимі» (Словник-довідник... [2, с. 198]).

Узагальнення підходів до широкого розуміння організаційних умов, представлених у дослідженнях українських та зарубіжних науковців (Словник-довідник... [2], Словник термінів... [3], D. Pedder [4], N. Melnyk [5]), дозволяє стверджувати, що це «система управління вищою освітою в її різних вимірах та рівнях, різновидності освітніх закладів та чинники форм організації занять у них, включаючи і соціальну диференціацію освіти, система організації освіти в окремому навчальному закладі та роль окремих суб'єктів цього процесу, терміни навчання, механізми фінансового та управлінського впливу суспільства на освіту» (Н. Мельник [6, с.94]).

Дослідник Т. Вдовичин вважає, що «організаційно-педагогічні умови – сукупність факторів, що забезпечують регулювання, взаємодію об'єктів і явищ педагогічного процесу для досягнення поставленої мети, вдосконалюють міжособистісні стосунки учасників педагогічного процесу для вирішення конкретних дидактичних завдань, сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців, їхньої самостійності, ініціативності, професійного інтересу» [7, с. 226]. Науковець О. Єжова в змісті організаційно-педагогічних умов акцентує увагу на сукупності об'єктивних можливостей форм і методів, спрямованих на досягнення освітньої мети [8, с. 39].

Багатозаровий зміст поняття «організаційно-педагогічні умови» доцільно представляти через його структуру, в якій вітчизняні та зарубіжні дослідники виокремлюють: освітнє середовище як комплекс матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних ресурсів, що забезпечують освіту особистості (D. Pedder [4], М. Братко [9]), цілеспрямований освітній процес формування компетентностей особистості (Словник термінів... [3, с. 154]), освітню програму (Закон України "Про вищу освіту" [11]); структурно-логічну схему професійної підготовки як алгоритм реалізації освітньої програми для загальнокультурного, професійного та особистісного розвитку студентів (Е. Ромутокін [13]).

Здійснення моніторингового зрізу в контексті дослідження організаційно-педагогічних умов дистанційного навчання в умовах війни та після пандемії дозволило колективу авторів сформулювати відповідне визначення: це «структурні оболонки педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій чи педагогічних моделей, які повинні забезпечувати формування не лише готовності майбутніх фахівців до здійснення навчальної діяльності, але й формування в них готовності до професійної діяльності та формування в них професійної компетентності для здійснення такої діяльності; це комплекс дій та взаємодій між учасниками освітнього процесу, які забезпечують внесення прогресивних змін у цілісне функціонування професійної підготовки у вищих навчальних закладах, дають змогу підвищити рівень сформованості визначених компетентностей студентів» (Н. Мельник [6, с. 97]).

Мета статті полягає в обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища ЗВО на засадах змішаного навчання.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Узагальнення поглядів сучасних дослідників (D. Pedder [4], N. Melnyk [5], О. Ковтун [6], Т. Вдовичин [7], О. Єжова [8], L. Pukhovska [10], Т. Павлиш [14]) дозволяє нам під організаційно-педагогічними умовами розуміти шляхи організації освітнього процесу, а також сукупність відповідних засобів, форм, методів, прийомів, електронних ресурсів, що забезпечують формування інтегрованого інформаційно-освітнього середовища.

Ефективність організаційно-педагогічних умов створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища під час підготовки майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання досягається при виконанні таких положень (Т. Вдовичин [7], Т. Павлиш [14]):

- 1) чіткість визначення основної мети, на досягнення якої спрямований освітній процес;
- 2) визначення сукупності взаємозумовлених дій та заходів, спрямованих на досягнення результату;
- 3) забезпечення мотиваційної спрямованості суб'єктів навчання на усвідомлення специфіки змішаного навчання та оволодіння вміннями організації педагогічної взаємодії засобами дистанційних технологій.

Колектив авторів [6] до організаційно-педагогічних умов дистанційної вищої освіти зараховує: 1) виконання завдань з різних дисциплін безпосередньо в електронному середовищі, що стає можливим завдяки множині освітніх платформ (наприклад, Moodle); 2) розробку та включення до навчального плану ЗВО нових спеціальних дисциплін, які будуть містити матеріал як теоретичного, так і практичного спрямування, що дозволяє готувати студентів до ефективної взаємодії з учнями на базі електронного освітнього

середовища; 3) необхідність вирішення педагогічних завдань у ході педагогічної практики (вивчення досвіду вчителів щодо використання електронних освітніх ресурсів).

І. Бопко вважає, що однією з важливих організаційно-педагогічних умов є організація науково-дослідної діяльності студентів у контексті пошуку ефективних методів та прийомів, які забезпечують організацію конструктивної педагогічної взаємодії в електронному освітньому середовищі (виконання курсових, кваліфікаційних робіт) [15].

3. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі дослідження застосовувався комплекс теоретичних методів дослідження: ретроспективний і порівняльний аналіз педагогічних і методичних джерел з метою з'ясування змісту концептуальних положень та основних понять дослідження; аналіз і узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду визначення організаційно-педагогічних умов створення інформаційно-освітнього середовища у ЗВО; конкретизація і систематизація для вивчення нормативних документів у галузі цифровізації освіти; узагальнення для формулювання висновків і рекомендацій щодо впровадження організаційно-педагогічних умов створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища у закладі вищої освіти.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

На підставі вивчення різних підходів до організації та впровадження педагогічних умов створення інформаційно-освітнього середовища (Н. Мельник [6], Т. Вдовичин [7], М. Коваль [16], Н. Морзе [17], О. Овчарук [18]), були сформульовані такі організаційно-педагогічні умови створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти:

- врахування специфіки функціонування інтегрованого інформаційно-освітнього середовища на засадах змішаного навчання;
- дотримання принципів організації інтегрованого інформаційно-освітнього середовища в умовах змішаного навчання;
- поетапність створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища.

Зважаючи на погляди сучасних вітчизняних науковців (Н. Мельник [6], М. Коваль [16], Н. Морзе [17], О. Овчарук [18]), можна виокремити такі умови функціонування інтегрованого інформаційно-освітнього середовища на засадах змішаного навчання:

- забезпечення доступу до різних мультимедійних курсів, навчально-методичних і тестових комплексів;
- створення умов для інтеграції змісту навчальних дисциплін, що здійснюється у внутрішньопредметних та міжпредметних зв'язках дидактичних одиниць у межах однієї або низки навчальних дисциплін;
- впровадження в освітній процес електронних навчально-методичних комплексів інтегрованих навчальних дисциплін;
- забезпечення вільного доступу до електронних освітніх ресурсів, що реалізують віртуальні лабораторії;
- широке використання інформаційних ресурсів для здійснення інформаційно – проєктної взаємодії учасників освітнього процесу;
- автоматизація управління самостійною навчальною діяльністю студентів, що знаходить відображення у системності та структурованості набутих знань;
- реалізація всіх видів зворотного зв'язку;
- задоволення особистих освітніх запитів студентів, а також розвиток мотивації та пізнавального інтересу до вивчення навчальних дисциплін;
- забезпечення індивідуалізації навчання в залежності від особистісних особливостей та рівня навченості конкретного студента;
- вільний доступ до баз наукової інформації з дисциплін, що вивчаються, необхідний для виконання творчих проєктів та дослідницької діяльності студентів.

Для успішної організації інтегрованого інформаційно-освітнього середовища в ЗВО, необхідно дотримуватися таких принципів:

1. *Гнучкість навчання в інтерактивному освітньому середовищі з використанням високотехнологічних пристроїв.* Змішане навчання реалізується з використанням сучасних ІКТ та ресурсів інтернету, які на сьогоднішній день звичні для всіх. Щоб ефективно підготувати майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання, процес взаємодії в інтегрованому інформаційному середовищі має бути безперервним, що передбачає навчання з використанням методів та прийомів професійної діяльності. Щоб встигати за змінами та зростаючими запитами студентів, інструменти інтегрованого інформаційного середовища повинні бути гнучкими, пристосовуваними, якісними, інноваційними (Я. Ярошик [21]).

2. *Мобільність споживання контенту.* Освітній процес є інваріантним по відношенню до місця і, загалом, до часу його проведення. Ресурси інтернету є відкритими для будь-якого користувача, а наявність та доступність численних освітніх інтернет-контентів дозволяє реалізувати потребу в отриманні інформації та вдосконаленні своїх знань. Проте навчання як цілеспрямований процес, окрім електронних навчальних матеріалів, потребує наявності методичного компонента, що в інтегрованому інформаційному середовищі забезпечується засобами ІКТ (Е. Ромулкін [13]).

3. *Персоналізація та адаптація навчання.* Оволодівши новітніми правилами зв'язку і наборами вебканалів (Facebook, Wikipedia, YouTube, Dropbox, освітні платформи та ін.), студенти створюють особисте інформаційне середовище, що характеризується вебприсутністю суб'єкта освіти і особливим типом персоналізації всіх навчальних матеріалів (О. Овчарук [20]).

Умови змішаного навчання сприяють реалізації внутрішнього потенціалу студентів через зіставлення контенту курсу, що вивчається, з власними результатами, вибудовування індивідуальної освітньої траєкторії з акцентом на власні особистісні якості. В інтегрованому інформаційному середовищі майбутні педагоги можуть просуватися індивідуальною траєкторією в тому випадку, якщо їм будуть надані такі можливості: вибір оптимальної форми та темпу навчання; застосування тих способів навчання, які найбільше відповідають їх індивідуальним особливостям; здійснення оцінки та коригування діяльності.

4. *Структурування та систематизація інформації.* Ефективна діяльність студентів та викладачів в інтегрованому інформаційному середовищі залежить від таких заходів: ведення баз даних, каталогізація, зберігання та поділ файлів, використання «хмарних» сервісів, що дозволяють інтегрувати окремі освітні сервіси та ресурси, забезпечити більшу зручність для роботи користувачів, збереження даних (О. Овчарук [18]).

5. *Реалізація засобів електронного та мобільного навчання.* Використання таких сервісів, як ресурси Вікіпедії, стрічки новин, словники, блоги, медіакасти, опитування. Тобто основним джерелом знань для студентів є не викладач і підручник, рекомендований тим самим викладачем, як у випадку традиційного навчання, а різні ресурси інтернет, актуальність яких оновлюється досить швидко. Іншим важливим елементом електронного та мобільного навчання є впровадження у навчальний процес інтерактивних версій традиційних підручників, що можна постійно оновлювати в режимі реального часу та до яких включені навчальні та довідкові матеріали. Студенти, використовуючи такі підручники, можуть робити нотатки, комбінувати сторінки, виділяти текст та створювати гіперпосилання на онлайн-матеріали (Е. Ромулкін [13]).

6. *Контроль та оцінка освітніх результатів.* Це один з найважливіших принципів. Усі результати оцінювання, що дозволяють визначити якість навчання майбутніх фахівців, повинні збиратися в електронному портфоліо, яке супроводжує студента протягом усього періоду безперервного навчання, тобто практично все його життя. Електронне портфоліо майбутнього вчителя стає не лише базою даних з навчальними успіхами, колекцією робіт, що відображають набуті під час навчання компетентності, а також зберігає інформацію про його персональний стиль діяльності, що дозволяє здійснювати індивідуальний підхід до професійної підготовки. У зв'язку з цим, змінюється роль викладача – він стає помічником у

створенні якісного портфоліо. Сукупність портфоліо студентів стає, у свою чергу, елементом портфоліо викладача, на основі якого можна робити висновок про його професійну відповідність, колекція всіх портфоліо – візитна картка освітнього закладу (О. Овчарук [20], Я. Ярошик [21]).

7. Радикальна зміна функцій педагога, який разом з тими, хто навчається, стає дослідником, програмістом, організатором, консультантом.

Умови змішаного навчання, в яких розгортається професійна діяльність викладача та навчальна діяльність студентів, диктують необхідність усвідомлення нового змісту освітнього процесу та реалізації оновлення інформаційно-освітнього середовища ЗВО за такими напрямками:

- індивідуалізація освітнього процесу з урахуванням рівня підготовленості, здібностей, індивідуально-типологічних особливостей, інтересів і потреб студентів;
- зміна характеру пізнавальної діяльності студентів у бік більшої самостійності та пошукового характеру;
- стимулювання прагнення майбутніх фахівців до постійного самовдосконалення та готовності до самостійного перенавчання;
- посилення уваги до реалізації міждисциплінарних зв'язків у навчанні, комплексного вивчення явищ і подій;
- підвищення гнучкості, мобільності освітнього процесу, його постійне та динамічне оновлення;
- зміна форм і методів організації позанавчальної діяльності студентів (В. Галузяк [22]).

8. Створення медіасередовища в навчальній аудиторії. Є невід'ємним заходом у межах створення інтегрованого інформаційного середовища. Нині більшість навчальних занять проводяться з використанням мультимедійних презентацій. Однак, поряд зі звичними презентаційними технологіями з'являються нові, інтерактивні технології, що дозволяють створювати медіа-середовище в навчальній аудиторії. Нова форма подачі матеріалу за допомогою інтерактивного обладнання: комп'ютери та крос-платформне ПЗ, інтерактивні дошки (smart-board), документ-камери є презентацією, що створюється викладачем під час пояснення матеріалу. Ця презентація «тут і зараз» є свідченням переходу від репродуктивної передачі знань до нової, креативної форми навчання. Написане на інтерактивній дошці можна роздрукувати, передати студентам, зберегти на магнітних носіях, надіслати електронною поштою відсутнім на занятті. Навчальний матеріал, створений під час лекції на інтерактивній дошці, може бути повторений багаторазово (J. Knight [23]).

Особливістю інтегрованого інформаційного середовища є спільна робота студентів і викладачів у віртуальному співтоваристві, що дозволяє налагодити безперервний процес розвитку та вдосконалення дисципліни. Згодом результати педагогічної взаємодії викладачів і студентів передаються до системи електронного навчання, до зовнішнього репозиторію, що має інтелектуальну систему пошуку (М. Коваль [16]).

9. Моделювання індивідуальної освітньої траєкторії.

Основною характеристикою інтегрованого інформаційного середовища в умовах змішаного навчання є врахування індивідуальних можливостей студентів, підтримка персонального підходу для особистісного розвитку кожного – побудови індивідуального шляху реалізації особистісного потенціалу майбутнього фахівця.

Умови створення інтегрованого інформаційного середовища дозволяють:

- отримати точні дані про вимірювання початкових та кінцевих показників рівня знань кожного студента для визначення компетентності до та після навчання (з метою визначення ефективності технології навчання);
- обрати індивідуальну освітню траєкторію навчання;
- створити електронне «портфоліо» з результатами вимірювань початкових та кінцевих показників студента для аналізу результативності обраної освітньої траєкторії (О. Овчарук [20]).

У систему інтегрованого інформаційно-освітнього середовища впроваджуються критерії та показники для визначення готовності майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання до та після освоєння запропонованої їм навчальної програми. Діагностику стану сформованості готовності – отримання початкових показників планується здійснювати за допомогою вхідного тестування. Навчальна діяльність залежить від отриманих на вхідному тестуванні балів. Якщо кількість набраних балів менша за певне значення, то студент для отримання необхідних для проходження основної освітньої програми знань, проходить додаткову програму навчання. Якщо кількість балів більша за певне значення, то той, хто навчається, допускається до освоєння основної навчальної програми і переходить до другого тестування, за результатами якого він продовжує навчання або за базовою програмою, або за базовою скороченою.

Таким чином, за результатами тестування для посилення фундаментальної підготовки студентів та реалізації завдань формування готовності майбутніх учителів до роботи в умовах змішаного навчання кожному студенту пропонується одна з трьох освітніх траєкторій:

- 1) студенту з недостатньою кількістю балів пропонується пройти додаткову програму для підготовки до основного навчального процесу;
- 2) за певний часовий інтервал студенту пропонується оволодіти базовим набором «параметрів» навчальної програми, тобто пройти базовий курс з обраної дисципліни за фіксований проміжок часу;
- 3) за мінімальний час студенту, який набрав максимальну кількість балів за результатами тестування, пропонується освоїти скорочений (порівняно з базовим) набір «параметрів» навчальної програми в мінімальні терміни.

За результатами пройденого навчання у майбутнього фахівця формується набір кінцевих показників, що визначають вищезгадану готовність після проходження навчання, на основі яких після відповідної експертизи (викладачем) приймається рішення про якість отриманої слухачем освіти в частині дисципліни, що розглядається. У разі незадовільної якості одержаних показників готовності студент проходить курс навчання заново.

Всі результати метричних вимірів вносяться до електронного «портфолію» для аналізу стилю та якості навчання студента та спостереження викладачем динаміки розвитку рівня готовності майбутніх учителів до професійної діяльності в умовах змішаного навчання.

При складанні індивідуальної освітньої траєкторії студент повинен оцінити свої можливості, здібності, перспективи, інтереси, зусилля, які він готовий докласти для вивчення матеріалу з метою досягнення поставленої мети – якісної професійної освіти. У цьому випадку викладач виступає в ролі консультанта, що надає студенту можливість вибору та оцінює і коригує його рух заданою траєкторією. При цьому приділяється особлива увага індивідуальним інтересам студента, особливостям його навчальної діяльності та освоєння навчального матеріалу, способів роботи з ним (М. Коваль [16], Н. Морзе [17], О. Овчарук [18], О. Гриценчук [20]).

10. *Поетапність створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища.* Для успішного використання дистанційних технологій в умовах змішаного навчання, крім матеріально-технічної бази та програмно-методичного забезпечення, необхідно розробити черговість етапів реалізації завдань зі створення інтегрованого інформаційного середовища. З цією метою можна звернутися до досвіду створення Р. Пуентедуро моделі SAMR (Substitution, Augmentation, Modification, Redefinition) для оцінювання якості використання інформаційних технологій в освітньому процесі [24].

Не зважаючи на те, що дана модель була розроблена на початку 2000-х років, вона і на сьогоднішній день залишається актуальною і затребуваною розробниками електронних освітніх ресурсів. Р. Пуентедуро виокремлює чотири етапи використання ІТ у навчанні: перші два з них відображають традиційні підходи, а наступні ведуть до створення інтегрованого інформаційного середовища.

Розглянемо докладніше етапи створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища, спираючись на модель Р. Пуентедуро [24] і зважаючи на специфіку підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в умовах змішаного навчання.

Етап 1: Substitution («Підміна»).

На першому етапі в інтегрованому інформаційному середовищі відбувається значне вивільнення тимчасових та матеріальних ресурсів за рахунок використання переваг ІТ в освітньому процесі: письмові роботи виконуються не «від руки», а набираються в редакторі Microsoft Word, музичний твір виконується за допомогою електронних інструментів, скануються необхідні навчальні матеріали (лекцій, підручники, методичні посібники, нотні тексти). Реалізується розміщення аудіо або відеозаписів традиційних (очних) уроків, лекцій та семінарів без їх адаптації до «віддаленого» слухача.

Етап 2: Augmentation («Прирощення»).

На другому етапі інтегроване інформаційне середовище набуває нової якості: заснована на модульному принципі система інтерактивних лекцій з використанням гіперпосилань, мультимедійних матеріалів та інтегрованих завдань для самоконтролю дозволяє істотно змінити як процес навчання, так і його результат. Створюються електронні бібліотеки та медіатеки, які є не лише сукупністю оцифрованого матеріалу, а й відкривають принципово нові можливості пошуку та обробки інформації. Спільна робота в Google Docs прищеплює студентам навичку групового навчання та on-line взаємодії в розподілених групах.

Зазнає змін не лише зміст, а й форма навчального матеріалу, представленого в інтегрованому інформаційному середовищі. Так, наприклад, нотні партитури не просто сканують, а представляють у міді, аудіо форматі, або у форматі спеціалізованих музичних програм (музичних секвенсорів (Steinberg) Cubase, Cakewalk Sonar, Ableton Live та ін.), нотних редакторів (Finale, Sibelius, MagicScore та ін.) для подальшої роботи з цим матеріалом. Для розміщення навчального контенту можуть бути використані сайти освітніх установ, хмарні сервіси зберігання (Google Drive, Dropbox, OneDrive та ін.) або платформи, що спеціалізуються на розміщенні матеріалів у певному форматі (Soundcloud, YouTube тощо).

Етап 3: Modification («Модифікація»).

На цьому етапі виходять на перший план переваги інтерактивного спілкування, властиві змішаному навчанню. Інтегроване інформаційне середовище дозволяє не тільки спільно створювати та редагувати матеріал, а й залишати коментарі та обмінюватися думками всім учасникам процесу виконання загального для групи завдання (використання технологій Diigo, Soundation). Зміна підходів у розміщенні методичного та навчального матеріалу, орієнтація на іншу структуру, форму та логіку проведення занять дозволяє викладачеві враховувати неоднорідність віддаленої аудиторії, різноманітної за рівнем знань (підготовленості) щодо сприйняття інформації. Викладач обирає універсальний стиль спілкування, використовуючи для викладу матеріалу спеціалізовані освітні інтернет-платформи (Stanford Online, Coursera, Академія Хана, Udacity, FutureLearn, OpenClassrooms, OpenLearning, edX, Iversity, NovoEd, Coursmos, Open 2 Study, Kadenze, ALISON, Lynda. com, Shaw Academy, Udemy). Наявність зворотного зв'язку з усіма учасниками змішаного освітнього процесу, що реалізується як в off-line, так і в on-line режимах, дозволяє відстежувати рівень підготовки та спрямованість мотивації студентів і пропонувати їм відповідний матеріал для підвищення рівня готовності до роботи в умовах змішаного навчання (вправи, завдання тощо).

Етап 4: Redefinition (Переосмислення).

На цьому етапі акцент на активній ролі викладача рішуче зміщується на студентів, які виступають перетворювачами процесу навчання, будучи частково творцями свого курсу, який може бути розміщений у системах управління навчанням (Classroom, Moodle, Edmodo, Classmill, CloudSchool та ін.), де студенти самостійно можуть відкривати нові теми, розміщувати актуальний матеріал, ділитися своїм досвідом з колегами по всьому світу. Викладач виступає як куратор процесу, який може в межах вивчення окремих тем поступитися роллю вчителя будь-кому зі слухачів або зовнішньому експерту.

5. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інтегроване інформаційно-освітнє середовище, представлене в закладі вищої освіти системою реальної та віртуальної складових, забезпечує ефективне використання інформаційних та комунікаційних технологій, продуктивне використання електронних

освітніх ресурсів, суттєво поширюючи освітній та виховний простір освітнього закладу, забезпечуючи формування в студентів професійно цінних особистісних якостей, необхідних для роботи в школі за умов змішаного навчання.

Організаційно-педагогічні умови створення інтегрованого інформаційно-освітнього середовища у ЗВО дозволяють кардинально переосмислити роль інформаційних та дистанційних технологій у процесі змішаного навчання, адаптувати традиційні методи викладання до вимог сучасного цифровізованого суспільства, взяти участь у створенні вітчизняної педагогічної парадигми підготовки майбутніх фахівців до роботи в умовах змішаної освіти.

Представлені результати не є вичерпними. Потребують подальшого дослідження питання моніторингу ефективності використання інтегрованого інформаційно-освітнього середовища в ЗВО, розроблення стратегії і технології розбудови інтегрованого інформаційно-освітнього середовища в ЗВО. Важливим є питання розробки моделі використання засобів цифрових технологій з метою формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до роботи в умовах інтегрованого інформаційно-освітнього середовища школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Мельник Н. І. (2022). Трансформації вищої освіти в період постпандемії в сучасних наукових дослідженнях. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. № 80. Т. 2. С. 81-86.
- [2] Словник-довідник з професійної педагогіки. (2006). /За ред. А.В. Семенової. Одеса: Пальміра. 221с.
- [3] Словник термінів і понять сучасної освіти. (2020). Уклад.: Л.М. Михайлова, О.В. Пагава, О.В. Проніна. За заг. ред. Л.М. Михайлової. Сєвєродонецьк. 194 с.
- [4] David Pedder. (2006). Organizational conditions that foster successful classroom promotion of Learning How to Learn, Research Papers in Education, 21:2, 171-200, DOI: 10.1080/02671520600615687
- [5] Melnyk N., Stepanova T., Sytchenko A., Zaplatynska A., & Korniienko I. (2022). Challenges for scientific and pedagogical staff of universities after pandemia 2019.
- [6] Мельник Н.І., Ковтун О.В., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В. (2022). Організаційно-педагогічні умови дистанційної вищої освіти після пандемії та в умовах війни: моніторинговий зріз. Теорія і методика професійної освіти. Інноваційна педагогіка. Випуск 53. Том 2. С.93-103.
- [7] Вдовичин Т.Я. (2013). Обґрунтування організаційно-педагогічних умов для забезпечення навчального процесу майбутніх фахівців у педагогічному університеті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. С. 225-229. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/1135>.
- [8] Єжова О. О. (2014). Сутність організаційно-педагогічних умов педагогічного процесу. Психолого-педагогічні науки. № 3. С. 39.
- [9] Братко М.В. (2015). Структура освітнього середовища вищого навчального закладу. Наукові записки. Вип. 135. С. 67-72.
- [10] Melnyk, N., Pukhovska, L., Kovtun, O., Biletska, I., & Ladohubets, N. (2022). Current trends of teacher education in the Ukraine and EU countries under conditions of pospandemia and russian invasion. Amazonia Investiga, 11(56), 103-113.
- [11] Закон України "Про вищу освіту". URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18)
- [12] Основні принципи побудови структурно-логічної схеми підготовки студентів з маркетингу. Державний університет телекомунікацій. URL: https://dut.edu.ua/ua/news-l-572-7867-osnovni-principi-pobudovi-strukturno-logichnoi-shemi-pidgotovki-studentiv-z-marketingu_kafedra-marketingu
- [13] Pomytkin E., Pomytkina L., Ivanova O. (2022). Electronic resources for studying the emotional states of new Ukrainian school teachers during THE COVID-19 PANDEMIC. Information Technologies and Learning Tools, 267-280, 2020. URL: [https://publons.com/wos-op/institution/234405/діяльності в умовах війни. Роль іноземних мов у соціокультурному становленні особистості \(в умовах війни\): зб.наук.пр. Київ. С. 101-110.](https://publons.com/wos-op/institution/234405/діяльності в умовах війни. Роль іноземних мов у соціокультурному становленні особистості (в умовах війни): зб.наук.пр. Київ. С. 101-110.)
- [14] Павлиш Т. Г. (2022). Організаційно-педагогічні умови ефективності науково-методичної роботи у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 88. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. С. 161-165.
- [15] Бопко І. З. (2014). Особливості та проблеми наукової діяльності викладача університету. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки. № 3. С. 44-52. URL: http://nbu.gov.ua/UJRN/znpnap_rpp_2014_3_6.
- [16] Коваль М., Кусій М. (2022). Завдання та властивості інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Вип. 60. С.247-255. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-247-255>

- [17] Морзе Н., Буйницька О. (2022). Розвиток відкритого освітнього інформаційного середовища університету для забезпечення якості освіти: Звіт щодо виконання наукової теми «Розвиток відкритого освітнього інформаційного середовища університету для забезпечення якості освіти» (2016-2022 рр.). Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка.
- [18] Овчарук О. В., Товканець О. С., Пінчук О. П., Іванюк І. В., Гриценчук О. О., Трикоз С. В. (2023). Організаційно-педагогічні умови використання інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2023. Том 95. №3. С. 41-57.
- [19] Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 №1060 «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zl695-12>
- [20] Овчарук О.В., Гриценчук О.О., Іванюк І.В., Карташова Л.А., Кравчина О.Є., Лещенко М.П., Малицька І.Д. (2022). Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти : методичний посібник. Київ: ЦО НАПН України. 223 с.
- [21] Ярошик Я. В. (2020). Інноваційні технології в системі освіти України. Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/218.pdf>
- [22] Галузьяк В. М. (2021). Система розвитку особистісно-професійної зрілості майбутніх учителів в освітньому середовищі педагогічного університету. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. Випуск 68. С. 31-43.
- [23] Knight J. (2007). Cross-border Tertiary Education: An Introduction. Cross-border Tertiary Education: a Way towards Capacity Development. OECD / The World Bank,. P. 21-46.
- [24] Puente R. R. (2012). The SAMR model: Background and exemplars.

ORGANIZATIONAL-PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE CREATION OF INTEGRATED INFORMATION EDUCATIONAL ENVIRONMENT AT A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

Naumenko Nazarii Olegovych

teacher of the department of musicology, instrumental training and choreography,
Vinnytsia State Pedagogical School University named after M. Kotsyubynskyi
Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-0857-8811

vasilevskyi94@gmail.com

Abstract. With the purpose of determination of the term “organizational-pedagogical conditions” different approaches of native researchers to the explanation of the sense and contents of the terms “pedagogical conditions”, “organizational conditions” and “organizational-pedagogical conditions” are analyzed. The attention is drawn to the versatile contents of organizational-pedagogical conditions: it is the complex of material, financial, personal, technological, organizational, reputable resources which provide a personality’s education; the aimed educational process of a person’s competencies formation, structural-logical scheme of professional preparation as the algorithm of educational program realization for general cultural, professional and personal development of students. The author’s own determination of the term is formed: organizational-pedagogical conditions are referred to as the ways of organization of educational process and the complex of appropriate means, forms, methods, electronic resources which provide the formation of integrated information educational environment.

The principles which provide the organizational-pedagogical conditions of integrated information educational environment during future teachers’ preparation in blended learning are outlined.

The studies of different approaches to the organization and implementation of pedagogical conditions of information educational environment creation let us outline such organizational-pedagogical conditions of integrated information educational environment creation at a higher educational institution: taking into account the specifics of integrated information educational environment functioning on the basis of blended learning; keeping to the principles of integrated information educational environment organization in blended learning; phasing of integrated information educational environment creation.

The conditions of the functioning of integrated information educational environment on the basis of blended learning are described.

The principles of successful organization of integrated information educational environment at a higher educational institution are justified. Referring to the model of R. Puente the stages of integrated information educational environment creation are described.

Key words: organizational-pedagogical conditions, integrated information educational environment, higher educational institution, future teachers, blended learning.

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Melnyk N. I. (2022). Transformations of higher education in the post-pandemic period in modern scientific research. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. No. 80. T. 2. P. 81-86.
- [2] Dictionary-handbook on professional pedagogy. (2006). /Editor's note A.V. Semenova Odesa: Palmyra. 221 p.
- [3] Dictionary of terms and concepts of modern education. (2020). Composer: L.M. Mykhailova, O.V. Paghava, O.V. Pronin In general ed. L.M. Mykhailova. Severodonetsk 194 p.
- [4] David Pedder. (2006). Organizational conditions that foster successful classroom promotion of Learning How to Learn, *Research Papers in Education*, 21:2, 171-200, DOI: 10.1080/02671520600615687
- [5] Melnyk N., Stepanova T., Sytchenko A., Zaplatynska A., & Korniienko I. (2022). Challenges for scientific and pedagogical staff of universities after the 2019 pandemic.
- [6] Melnyk H.I., Kovtun O.V., Luzik E.V., Ladogubets N.V. (2022). Organizational and pedagogical conditions of distance higher education after the pandemic and in the conditions of war: a monitoring section. *Theory and methodology of professional education. Innovative pedagogy*. Issue 53. Volume 2. P.93-103.
- [7] Vdovichin T.Ya. (2013). Justification of organizational and pedagogical conditions for ensuring the educational process of future specialists at the pedagogical university. *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*. P. 225-229. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/1135>.
- [8] Yezhova O. O. (2014). The essence of the organizational and pedagogical conditions of the pedagogical process. *Psychological and pedagogical sciences*. No. 3. P. 39.
- [9] Bratko M.V. (2015). The structure of the educational environment of a higher educational institution. *Proceedings*. Vol. 135. P. 67-72.
- [10] Melnyk, N., Pukhovska, L., Kovtun, O., Biletska, I., & Ladohubets, N. (2022). Current trends of teacher education in the Ukraine and EU countries under conditions of post-pandemic and Russian invasion. *Amazonia Investiga*, 11(56), 103-113.
- [11] Law of Ukraine "On Higher Education". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- [12] Basic principles of building a structural and logical scheme for training students in marketing. State University of Telecommunications. URL: https://dut.edu.ua/ua/news-1-572-7867-osnovni-principi-pobudovi--strukturno-logichnoi-shemi-pidgotovki-studentiv-z-marketingu_kafedra-marketingu
- [13] Pomytkin E., Pomytkina L., Ivanova O. (2022). Electronic resources for studying the emotional states of new Ukrainian school teachers during THE COVID-19 PANDEMIC. *Information Technologies and Learning Tools*, 267-280, 2020. URL: <https://publons.com/wos-op/institution/234405/activities> in the conditions of war. The role of foreign languages in the socio-cultural formation of the individual (in the conditions of war): coll. nauk.pr. Kyiv. P. 101-110.
- [14] Pavlysh T. G. (2022). Organizational and pedagogical conditions for the effectiveness of scientific and methodical work in institutions of higher education with specific conditions of study. *Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU*. Issue 88. Series 5. *Pedagogical sciences: realities and prospects*. P. 161-165.
- [15] I. Z. Bopko (2014). Peculiarities and problems of scientific activity of a university teacher. *Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Service of Ukraine*. Series: *Pedagogical and psychological sciences*. No. 3. P. 44-52. URL: http://nbu.gov.ua/UJRN/znpnap_ppp_2014_3_6.
- [16] Koval M., Kusii M. (2022). Tasks and properties of the information and educational environment of the institution of higher education. *Modern information technologies and innovative teaching methods in the preparation of specialists: methodology, theory, experience, problems*. Vol. 60. P.247-255. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-60-247-255>
- [17] Morse N., Buynytska O. (2022). Development of the open educational information environment of the university to ensure the quality of education: Report on the implementation of the scientific topic "Development of the open educational information environment of the university to ensure the quality of education" (2016-2022 pp.). Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv University.
- [18] Ovcharuk O. V., Tovkanets O. S., Pinchuk O. P., Ivanyuk I. V., Hrytsenchuk O. O., Trikoz S. V. (2023). Organizational and pedagogical conditions for the use of the information and digital environment of the institution of general secondary education. *Information technologies and teaching aids*. 2023. Volume 95. No. 3. P. 41-57.
- [19] Order of the Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine dated October 1, 2012 No. 1060 "On approval of the Regulation on electronic educational resources". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zl695-12>
- [20] Ovcharuk O.V., Hrytsenchuk O.O., Ivanyuk I.V., Kartashova L.A., Kravchyna O.E., Leshchenko M.P., Malyska I.D. (2022). Development of the information and digital educational environment of the institution of general secondary education: methodical guide. Kyiv: Institute of the National Academy of Sciences of Ukraine. 223 p.
- [21] Yaroshyk Ya. V. (2020). Innovative technologies in the education system of Ukraine. Access mode: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/218.pdf>
- [22] Galuzyak V. M. (2021). The system of development of personal and professional maturity of future teachers in the educational environment of a pedagogical university. *Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyi*. Series: pedagogy and psychology. Issue 68. P. 31-43.
- [23] Knight J. (2007). Cross-border Tertiary Education: An Introduction. *Cross-border Tertiary Education: a Way towards Capacity Development*. OECD / The World Bank. P. 21-46.
- [24] Puenteadura R. R. (2012). The SAmR model: Background and exemplars.